

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 466/2011-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť maloletej K. H., zastúpenej zákonnou zástupkyňou G. H., obidve bytom Š., právne zastúpených advokátkou JUDr. E. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 10 C 63/09 z 26. júla 2010 a uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 402/2010 z 31. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej K. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. septembra 2011 doručená sťažnosť maloletej K. H., zastúpenej zákonnou zástupkyňou G. H., obidve bytom Š. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva

domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 63/09 z 26. júla 2010 a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 402/2010 z 31. mája 2011.

Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 10 C 63/09 konal okresný súd o návrhu sťažovateľky na zaplatenie pozostalostnej úrazovej renty od odporcu (poisťovňa K., a. s.), pričom okresný súd rozsudkom z 26. júla 2010 návrhu sťažovateľky vyhovel a súčasne rozhodol o náhrade trov konania v zmysle zásady úspechu v konaní, a to tak, že sťažovateľke, ktorá mala v konaní plný úspech, priznal nárok na náhradu trov súvisiacich s jej právnym zastúpením advokátkou. Právna zástupkyňa sťažovateľky si však tieto svoje trovy vyčíslila ako súčet tarifnej odmeny určenej v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška o odmenách advokátov“) a zmluvnej odmeny dohodnutej so sťažovateľkou. Okresný súd však priznal sťažovateľke náhradu trov iba v rozsahu tarifnej odmeny za právnu pomoc poskytnutú jej advokátkou, ale nepriznal jej časť uplatnených trov právneho zastúpenia spočívajúcu v dohodnutej zmluvnej odmene medzi sťažovateľkou a jej právnou zástupkyňou. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 8 Co 402/2010 z 31. mája 2011 rozsudok okresného súdu v napadnutej výrokovej časti o trovách konania ako vecne správny potvrdil.

Sťažovateľka sťažnosťou podanou ústavnému súdu namieta arbitrárnosť, svojvoľnosť a nepreskúmateľnosť záverov tak okresného súdu, ako aj krajského súdu v súvislosti s ich rozhodnutím o náhrade trov konania, pričom tento svoj názor argumentačne odôvodňuje tým, že všeobecné súdy vôbec nezohľadnili, že zmluvne dohodnutú časť odmeny si uplatnila v zmysle § 4 ods. 2 písm. c) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon o zmluvnom poistení“), v dôsledku čoho sťažovateľka, ktorá sa domohla náhrady škody spôsobenej jej tragickým úmrtím otca, tak musí v dôsledku uvedeného rozhodnutia všeobecných súdov vynakladať z vysúdenej sumy prostriedky na náhradu trov svojej právnej zástupkyňi, k čomu by nemuselo dôjsť, keby jej všeobecné súdy priznali uplatnené trovy v plnom rozsahu v súlade s označeným ustanovením zákona o povinnom zmluvnom poistení.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že je v rozpore s princípmi etiky, aby jej nebola priznaná náhrada nákladov, ktoré vynaložila v súvislosti s domáhaním sa svojho oprávneného nároku voči odporcovi, ktorý si svoju povinnosť dobrovoľne neplnil. Sťažovateľka v sťažnosti tiež okrem iného uviedla:

„Zákonodarca zákonnou úpravou uvedenou v § 4 ods. 2 písm. c/ zákona č. 381/2001 Z. z. garantoval to, aby všetci poškodení, ktorí sa budú domáhať svojich nárokov voči poisťovateľovi, dostali plnú náhradu škody, ktorá im vznikla v súvislosti s prudkým rozmachom automobilovej dopravy za predpokladu, že škodu im spôsobil iný účastník cestnej premávky. Týmto ustanovením je zabezpečené to, aby prijatá náhrada bola kompenzáciou ich ujmy a aby z tejto náhrady nemuseli použiť časť prostriedkov na to, aby túto náhradu vôbec vymohli. ...

Pokiaľ sa sťažovateľka domáhala pozostalostnej úrazovej renty je nesporné, že by bolo v rozpore s princípom samotnej pozostalostnej úrazovej renty, ktorá má slúžiť na výživu maloletej sťažovateľky, aby z tejto boli hradené náklady právneho zastúpenia, ktoré bolo potrebné vynaložiť na uspokojenie nárokov sťažovateľky, ktoré boli od počiatku dôvodné a nepochybné... Porušovateľ v I. rade obišiel to, že sťažovateľka túto zmluvnú odmenu uplatňovala podľa zákona, ktorý je špeciálnym zákonom voči vyhláske 655/2004 Z. z., nijako túto skutočnosť neodôvodnil. ...

... tým, že obaja porušovatelia uprednostnili normu nižšej sily pred zákonom, dopustili sa podľa názoru sťažovateľa nesprávnej aplikácie práva, resp. nesprávnej aplikácie konkurencie interpretačných alternatív a tým aj svojvoľnej aplikácie práva, už aj preto, lebo takémuto výkladu porušovateľov chýba zmysluplné odôvodnenie, resp. s prepojením s akýmkoľvek ústavne chráneným účelom a hlavne zámerom zákonodarcu. ...

V každom individuálnom prípade je potrebné porovnať stav sťažovateľky ako poškodenej pred vznikom škody a po nej. Vo finančnom vyjadrení musí obdržať toľko, čo mala pred vznikom škody. Pokiaľ jej otec prispieval na výživu určitou sumou, táto musí odrážať i príjem, ktorý sťažovateľka obdrží po jeho smrti v dôsledku zavineného konania inej osoby a žiadna suma nie je odpočítateľnou položkou, vrátane trov, ktoré musela vynaložiť na to, aby to, čo jej patrí, jej bolo priznané. ...

Tým, že porušovatelia náhradu trov v časti zmluvnej odmeny sťažovateľke nepriznali, došlo k porušeniu práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Konaním porušovateľov došlo k odopretiu základných ľudských práv sťažovateľky i k porušeniu základných princípov zakotvených v Ústave SR. ...

Ako sme vyššie uviedli, porušovateľ v 1. rade sa vôbec v odôvodnení rozhodnutia nevyjadril k tomu, resp. rozhodnutie neodôvodnil v časti pokiaľ sa sťažovateľka domáhala tejto odmeny podľa úplne iného predpisu, ktorý je vyššej právnej sily a je predpisom špeciálnym. ...

Pokiaľ zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení v § 4 ods. 2 písm. c/ jednoznačne konštatuje, že poisťovateľ - odporca za poisteného uhradza poškodenému -sťažovateľke, aj účelne vynaložené náklady spojené s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písm. a), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 5 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie alebo neoprávnene krátil poskytnuté plnenie, tak potom bezpečne ide o jeden z nárokov na náhradu, ktorý podľa citovaného zákona sťažovateľke patrí. ...

Ako vyplýva z priebehu konania, ako aj zo správania odporcu je nepochybné, že sťažovateľka účelne vynaložila prostriedky na právne zastúpenie, nakoľko bez právneho zastúpenia by sa zrejme svojich nárokov nebola účinne domohla. ...

... postup a konštatovanie odporcu - poisťovne, ktorá nelikviduje poistnú udalosť len preto, že nemá príslušnú metodiku a z uvedeného dôvodu zamietne poistnú udalosť a núti poškodeného, aby sa svojich nárokov domáhal súdnou cestou a sám sa pokúsil vypočítať uplatnenú náhradu, je nielen v rozpore so zmyslom zákona o povinnom zmluvnom poistení, ale aj so základnými princípmi etiky. Nepochybné sťažovateľka ako poškodená - ešte k tomu aj maloletá nepochybné nemá schopnosti sama predmetný nárok uplatniť a špecifikovať a je

nútená dať sa zastúpiť advokátom, ktorý bude relevantne hájiť jej záujmy, s čím je spojená aj nutnosť zohnať finančné prostriedky na právne zastúpenie. Rovnako nie je možné spravodlivo požadovať, aby sťažovateľka znášala náklady na zmluvnú odmenu sama, keď má v zmysle vyššie citovaných ustanovení nárok, aby všetky účelne vynaložené náklady hradil odporca ako poisťovateľ. Súčasne nemožno ani od advokáta žiadať, aby tak náročnú agendu poskytoval za tarifnú odmenu, už aj s tým poukazom, že samotnému odporcovi predložil výpočet pozostalostnej úrazovej renty, s ktorým sa stotožnili i sudy, ktorý odporca nielenže nevedel vypočítať, ale ani likvidátori odporcu nepoznali metodiku jeho výpočtu. ...

Porušovatelia pochybili aj v tom prípade, pokiaľ by uplatnený nárok na náhradu účelne vynaložených nákladov bolo potrebné uplatniť nie v rámci trov konania, ale ako samostatný nárok. V takom prípade v tejto časti uplatnenej zmluvnej odmeny by potom bolo potrebné toto považovať za rozšírený návrh, o ktorom mali porušovatelia mali tak isto rozhodnúť a pripustiť alebo nepripustiť rozšírenie návrhu, nie však uplatnený nárok nepriznať, pretože porušovatelia sú oprávnení nárok priznať aj s iného právneho dôvodu ako uplatnený sťažovateľom. Aj v takomto prípade porušovatelia pochybili a odňali sťažovateľke právo na súdnu ochranu, pretože uplatnený nárok jej bez akýchkoľvek pochybností patrí a sťažovateľka ho uplatnila riadne a včas.

Pokiaľ by porušovatelia dospeli k záveru, že uplatnený nárok na náhradu účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov sťažovateľka, nie sú trovami konania, ale samostatným nárokom, potom mali tak ako je vyššie uvedené, považovať tento uplatnený nárok za rozšírenie návrhu, alebo mali o takomto postupe sťažovateľku poučiť. Tým, že porušovatelia takto nepostupovali, odňali sťažovateľke možnosť konať pred súdom a sťažovateľke porušili jej právo podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a to právo aby sa jej vec verejne prerokovala v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým dôkazom.“

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Porušovateľ v prvom rade - Okresný súd Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 63/2009 porušil základné právo sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa článku 46

ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

2. Porušovateľ v druhom rade - Krajský súd Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 402/2010 porušil základné právo sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa článku 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

3. Rozhodnutie porušovateľa v prvom rade - rozsudok 10 C 63/2009-79 zo dňa 30.06.2010 v napadnutej časti a rozhodnutie porušovateľa v druhom rade - uznesenie sp. zn. 8Co 402/2010-100 zo dňa 31. 05. 2011 sa zrušujú a vec sa vracia na nové prejednanie a rozhodnutie.

4. Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 50.000,- €, ktoré sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť porušovatelia v prvom a druhom rade do 30 dní od doručenia tohto rozhodnutia - nálezu.

5. Porušovatelia v prvom a druhom rade sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 305,84 €... k rukám advokátky JUDr. E. B., a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého

návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu bolo preskúmať, či rozsudkom okresného súdu sp. zn. 10 C 63/09 z 26. júla 2010 a uznesením krajského súdu sp. zn. 8 Co 402/2010 z 31. mája 2011 nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1. K namietanému rozhodnutiu okresného súdu

V súvislosti s napádaným rozsudkom okresného súdu sp. zn. 10 C 63/09 z 26. júla 2010 ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že vzhľadom na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

Inými slovami, pokiaľ je o ochrane sťažovateľkou označených práv alebo slobôd oprávnený konať alebo rozhodovať iný všeobecný súd, ústavný súd jej sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre nedostatok svojej právomoci.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka mala možnosť domáhať sa preskúmania napádaného rozsudku okresného súdu, a to podaním riadneho opravného prostriedku (odvolania), čo napokon, ako to vyplýva z príloh sťažnosti, aj účinne využila. Na základe sťažovateľkou podaného odvolania krajský súd ako súd odvolací sa v odvolacom konaní

vedenom pod sp. zn. 8 Co 402/2010 musel v podstate vysporiadať s identickými námietkami proti rozhodnutiu okresného súdu, aké sťažovateľka proti tomuto rozhodnutiu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom, preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky už po jej predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému rozhodnutiu krajského súdu

V súvislosti s rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 8 Co 402/2010 z 31. mája 2011 sťažovateľka namieta, že krajský súd nenapravil pochybenie okresného súdu a stotožnil sa s jeho závermi, v dôsledku ktorých jej ako úspešnej účastníčke konania nebola priznaná náhrada všetkých účelne ňou vynaložených nákladov na uplatňovanie si svojich nárokov, čo je podľa sťažovateľky v rozpore s § 4 ods. 2 písm. c) zákona o povinnom poistení.

V súvislosti s namietaným rozhodnutím krajského súdu ústavný súd v prvom rade podotýka, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav.

Inými slovami, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, II. ÚS 127/07). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru

o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov, prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Odvolací súd preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 O. s. p. v rozsahu dôvodov odvolania, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa v danom prípade dôsledne postupoval pri rozhodovaní o náhrade trov konania podľa § 137 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. a vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, skúmajúc, či sú splnené zákonné predpoklady pre priznanie uplatňovanej zmluvnej (podielovej) odmeny na základe zmluvy o právnej pomoci zo dňa 26.3.2008, ako aj posudzujúc správnosť uplatňovanej výšky tarifnej hodnoty pre stanovenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jednotlivé úkony právnej služby vykonané v súvislosti so zastupovaním v súdom konaní, pričom dospel k správne právnemu záveru, že navrhovateľke nevznikol nárok na priznanie zmluvnej odmeny v rámci náhrady trov konania podľa § 151 ods. 5 O. s. p. v spojení s § 18 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. a správne ustálil aj výšku tarifnej odmeny za jednotlivé úkony právnej služby vychádzajúc z tarifnej hodnoty určenej podľa § 10 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z.

Odvolací súd preto, v celom rozsahu sa stotožňujúc so správnym právnym záverom súdu prvého stupňa uvedeným v odôvodnení jeho rozsudku, ktoré odôvodnenie splňajúce všetky požiadavky § 157 ods. 2 O. s. p. si aj v celom rozsahu osvojuje a na ktoré bez ďalšieho poukazuje, rozsudok v napadnutej časti týkajúcej sa náhrady trov konania ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p., s tým, že považuje za potrebné ho doplniť - na zdôraznenie jeho správnosti, o dôvody poukazujúce na niektoré právne významné aspekty prípadu z hľadiska odvolacích námietok navrhovateľky.

Podľa § 4 ods. 1, ods. 2, ods. 4 zákona č. 381/2001 Z. z., o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťnej zmluve.

Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky..., c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 5 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie...

... Účelne vynaložené náklady spojené s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa zákona č. 381/2001 Z. z. nemožno považovať za trovy konania v zmysle § 137 O. s. p., na náhradu ktorých má úspešný účastník právo podľa § 142 ods. 1 O. s. p.. Odmena za zastupovanie advokátom je súčasťou náhrady trov konania podľa § 137 O. s. p., len pokiaľ bola zaplatená za úkony právnej služby uskutočnené v bezprostrednej súvislosti so súdnym konaním. Náklady vynaložené na právne zastúpenie vo výške dojednanej zmluvnej (podielovej) odmeny na základe zmluvy o právnej pomoci zo dňa 26.3.2008 vylučuje priznať v rámci náhrady trov súdneho konania predovšetkým ust. § 18 ods. 1 vyh. č. 655/2004 Z. z., z ktorého súd prvého stupňa správne vychádzal. Navrhovateľka tiež nedôvodne namieta, že postup súdu prvého stupňa pri rozhodovaní o náhrade trov konania nemá oporu v zákone a že išlo o svojvoľnú aplikáciu noriem práva na daný prípad. Aplikáciu vyh. č. 655/2004 Z. z. pri určovaní trov konania totiž výslovne ukladá súdu ust. § 151 ods. 5 veta prvá O. s. p., a teda nemožno súčasne priznať nárok na zaplatenie tarifnej, ako aj zmluvne dohodnutej podielovej odmeny v rámci náhrady trov súdneho konania.

Nárok na zaplatenie účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením podľa § 4 ods. 2 písm. c/ zákona č. 381/2001 Z. z. je nárokom na poistné plnenie, na ktoré má poškodený nárok z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou vozidla poisteného škodcu; titul tohto právneho nároku vyplýva priamo z výslovnej dikcie § 4 ods. 4 zákona, kde sa uvádza, že poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, teda v rozsahu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci, účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov a ušlého zisku. Ide teda o hmotnoprávny nárok, ktorý má oporu v hmotnom práve, a pre priznanie ktorého je potrebné skúmať splnenie týmto osobitným

zákonom stanovených hmotnoprávnych podmienok, a to je účelnosť ich vynaloženia, ich vznik pri uplatňovaní nárokov u poisťovateľa podľa tohto zákona a že nesplnenie poisťovateľom povinnosti uvedených v § 11 ods. 5 písm. a) alebo písm. b), alebo neoprávnené ním odmietnutie poskytnutia poistného plnenia, alebo neoprávnené ním krátenie poskytnutého poistného plnenia. So zreteľom na uvedené možno uzavrieť, že náklady na právne zastúpenie vynaložené navrhovateľkou (ako poškodenou) v súvislosti s hmotnoprávnym uplatňovaním si jej zákonného nároku z povinného zmluvného poistenia u odporcu (poisťovateľa), predstavujú poistné plnenia, na zaplatenie ktorého má navrhovateľka rovnako nárok z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poisteného, a preto ich nemožno zahrnúť do trov občianskeho súdneho konania. Argumentácia navrhovateľky založená na odmietavom postoji odporcu vo vzťahu k ňou uplatňovaným nárokom je pre posúdenie vzniku nároku na zaplatenie zmluvnej odmeny v tomto konaní ako súčasti náhrady trov súdneho konania, právne bezvýznamná.“

Z citovaného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd založil svoje rozhodnutie o náhrade trov konania sťažovateľke v prvom rade na stotožnení sa s dôvodmi prvostupňového okresného súdu, ktoré následne posilnil aj svojimi dôvodmi o nutnosti rozlišovania medzi trovami vzniknutými v súvislosti s súdnym konaním na jednej strane a trovami vzniknutými v súvislosti s uplatňovaním si hmotnoprávneho nároku voči žalovanému mimo súdneho konania.

Podľa § 137 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) trovy konania sú najmä hotové výdavky účastníkov a ich zástupcov, včítane súdneho poplatku, ušlý zárobok účastníkov a ich zákonných zástupcov, trovy dôkazov, odmena notára za vykonávané úkony súdneho komisára a jeho hotové výdavky, odmena správcu dedičstva a jeho hotové výdavky, tlmočné a odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát.

Podľa § 142 ods. 1 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 151 ods. 5 OSP trovy konania určí súd podľa sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhradu mzdy a hotových výdavkov.

Podľa § 1 ods. 2 vyhlášky o odmenách advokátov odmena advokáta sa určuje na základe dohody medzi advokátom a jeho klientom (ďalej len „zmluvná odmena“); ak nedôjde k dohode, na určenie odmeny advokáta sa použijú ustanovenia tejto vyhlášky o tarifnej odmene (§ 9 až § 14).

Podľa § 18 ods. 1 vyhlášky o odmenách advokátov advokát upozorní klienta pri rokovaní o zmluvnej odmene na to, že pri určení trov konania, ktorých náhrada sa priznáva proti inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe, sa odmena advokáta určí podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd konštatuje, že všeobecne záväzným právnym predpisom upravujúcim postup všeobecných súdov v civilnom konaní je Občiansky súdny poriadok, takže tento právny predpis upravuje aj otázku náhrady iba tých trov konania, ktoré vznikli v bezprostrednej príčinnej súvislosti so „súdnym“ konaním, resp. s konaním pred súdom. Súčasťou trov „súdného“ konania je aj odmena advokáta zastupujúceho pred súdom účastníka konania, ktorej spôsob výpočtu je upravený vyhláškou o odmenách advokátov. V zmysle ustanovenia § 18 ods. 1 odmena advokáta, ktorej náhrada sa priznáva proti inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe, sa určuje vždy podľa ustanovení tejto vyhlášky o tarifnej odmene, na čo je právny zástupca povinný klienta vopred upozorniť. Inými slovami, náhradu trov právneho zastúpenia, ktorá sa v konaní úspešnému účastníkovi priznáva proti účastníkovi, ktorý v konaní pred súdom nemal úspech, nemožno priznať podľa iných ako o tarifnej odmene pojednávajúcich ustanovení vyhlášky o odmenách advokátov.

V danom prípade bola sťažovateľka v konaní pred súdom kvalifikovane právne zastúpená advokátkou, ktorá pri rokovaní so sťažovateľkou o dojednávaní si zmluvnej odmeny mala povinnosť sťažovateľku upozorniť, že v konaní pred súdom jej môže byť

priznaná iba náhrada trov podľa ustanovení vyhlášky o odmenách advokátov o tarifnej odmene (§ 18 ods. 1 vyhlášky o odmenách advokátov). Pokiaľ ide o zmluvnú odmenu za právne zastupovanie dojednanú medzi sťažovateľkou a jej advokátkou, táto sa môže vzťahovať iba na právnu pomoc poskytnutú sťažovateľke jej advokátkou pri domáhaní sa jej nárokov z poistenia poisteného (škodcu) voči poisťovni mimo súdneho konania, takže s uvedeným korešponduje aj záver krajského súdu, že na zaplatenie týchto trov „... má navrhovateľka (sťažovateľka, pozn.) rovnako nárok z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poisteného, a preto ich nemožno zahrnúť do trov občianskeho súdneho konania“.

Vzhľadom na uvedené a v súvislosti s námietkou sťažovateľky, podľa ktorej, ak sa všeobecné súdy domnievali, resp. boli toho názoru, že zmluvne dojednanú odmenu advokátky nemožno považovať za trovy súdneho konania, mali o tomto nároku meritórne rozhodnúť samostatným výrokom, ústavný súd opakovane konštatuje, že sťažovateľka bola v konaní pred všeobecnými súdmi kvalifikovane právne zastúpená, takže bolo vecou jej advokátky naformulovať žalobný petit, pretože všeobecné súdy nemôžu rozhodovať ultra petitum a advokátka sťažovateľky si túto odmenu neuplatnila ako samostatný hmotnoprávny nárok, ale ako trovy súdneho konania, takže v týchto intenciách všeobecné súdy aj rozhodli.

Podľa názoru ústavného súdu závery krajského súdu z uvedeného hľadiska tak nemožno považovať za svojvoľné, predčasné, arbitrárne, resp. za také, ktoré by odporovali podstate a zmyslu aplikovaných právnych noriem.

Ústavný súd už aj v minulosti konštatoval, že všeobecný súd nemôže porušiť základné právo a právo na spravodlivé súdne konanie, ak postupuje v súlade s účinnou právnou normou.

Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namieta, ako aj vtedy, ak v konaní

pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti už po jej predbežnom prerokovaní odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov, ako aj rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka týchto nárokov domáhala, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2011